

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa

(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang

Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm

Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu

Sài Gòn 1998

---o0o---

Tập 19

QUYÊN THỨ 468

HỘI THỨ HAI

Phẩm

KHÔNG TẠP

Thứ 75 - 2

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, an trụ trong năm thủ uẩn như mộng, như vang, như tượng, như bóng sáng, như ánh nắng, như huyễn, như hóa. Như thật rõ biết năm uẩn như mộng cho đến như hóa không thật tướng rồi, phát khởi mạnh mẽ thân tâm tinh tiến. Bồ-tát Ma-ha-tát này phát khởi mạnh mẽ thân tâm tinh tiến, nên dẫn phát thần thông thù thắng lạnh lẽ, năng qua thế giới chư Phật mười phương cát Căng-già thủy, gần gũi Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, đem vô lượng phẩm vật đồ cúng thượng diệu cúng dường cung kính, tôn trọng ngợi khen. Ở

chỗ chur Phật trồng nhiều thứ căn lành, lợi ích an vui các loại hữu tình. Cũng năng nghiêm tịnh nhiều kiểu cõi Phật. Bồ-tát Ma-ha-tát này do thân tinh tiến thành thực hữu tình, theo sở nghi kia dùng pháp Tam thừa phương tiện an lập đều khiến rất ráo.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, do tinh tiến này được mau viên mãn vô tướng Tinh tiến Ba-la-mật-đa. Bồ-tát Ma-ha-tát này phát khởi tâm tinh tiến mạnh mẽ, nên dẫn phát các nhánh đạo thánh vô lậu được nhiếp vào Thánh đạo, viên mãn Tinh tiến Ba-la-mật-đa, với trong đủ năng nhiếp các thiện pháp.

Nghĩa là bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi. Hoặc không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn. Hoặc bốn tĩnh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Hoặc tám giải thoát cho đến mười biến xứ. Hoặc khổ tập diệt đạo thánh đế. Hoặc Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Hoặc Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa. Hoặc tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn. Hoặc nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Hoặc chơn như cho đến bất tư nghì giới. Hoặc năm nhãn, sáu thần thông. Hoặc Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Hoặc pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả.

Hoặc nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Bồ-tát Ma-ha-tát này do tâm tinh tiến, các tướng tùy hảo đều được viên mãn, phóng đại quang minh soi vô biên cõi.

Do tâm tinh tiến cực viên mãn, nên bèn dứt hẳn được tất cả tập khí phiền não nối nhau, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quay xe diệu pháp. Đủ ba mươi hai tướng tốt, khiến cõi Tam thiên sáu thứ biến động. Hữu tình trong đó nhờ ánh sáng soi đến, thấy biến động đây, nghe tiếng Chánh pháp, tùy kia sở ưng đối đạo Tam thừa được Bất thối chuyển đều được rất ráo.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu, viên mãn Tinh tiến Ba-la-mật-đa. Do Tinh tiến Ba-la-mật-đa đây có nhiều sở tác, Bồ-tát Ma-ha-tát này an trụ Tinh tiến Ba-la-mật-đa mau được viên mãn tất cả Phật pháp, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu, an trụ trong năm thủ uẩn như mộng, như vang, như tượng, như bóng sáng, như ánh nắng, như huyễn, như hóa, viên mãn Tịch lự Ba-la-mật-đa.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát nhã Ba-la-mật-đa thâm sâu, an trụ trong năm thủ uẩn như mộng cho đến như hóa viên mãn Tĩnh lự Ba-la-mật-đa? Là Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thâm sâu, như thật rõ biết năm uẩn như mộng cho đến như hóa không thật tướng rồi, vào sơ tĩnh lự cho đến tĩnh lự thứ tư, vào Từ vô lượng cho đến Xả vô lượng, vào định Không vô biên xứ cho đến định Phi tướng phi phi tướng xứ.

Tu không, vô tướng, vô nguyện tam-ma-địa. Tu Như diễn tam-ma-địa, tu Kim cương dụ tam-ma-địa, tu Thánh chánh tam-ma-địa. Trụ trong Kim cương dụ tam-ma-địa, trừ Định Như Lai, đối bao nhiêu định khác, hoặc chung Nhị thừa, hoặc thắng định khác tất cả năng vào an trụ đầy đủ. Nhưng đối tĩnh lự, vô lượng, định vô sắc như thế thấy chẳng sanh say đắm, cũng chẳng mê đắm quả sở đắc kia. Sở dĩ vì sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này như thật rõ biết tĩnh lự, vô lượng, định vô sắc và tất cả pháp đều đồng vô tướng, vô tánh làm tánh. Chẳng lẽ vô tướng say đắm vô tướng, chẳng lẽ vô tánh say đắm vô tánh. Vì không say đắm, nên trọn chẳng tùy thuận thể lực tĩnh lự, vô lượng, định vô sắc thấy mà sanh cõi Sắc, Vô sắc. Sở dĩ vì sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này đối tất cả cõi đều vô sở đắc, đối năng vào định và sở

vào định, do đây vào định, vì đây vào định cũng vô sở đắc.

Bồ-tát Ma-ha-tát này đối tất cả pháp vô sở đắc, nên mau được viên mãn vô tướng Tĩnh lự Ba-la-mật-đa. Do Tĩnh lự Ba-la-mật-đa đây vượt các Thanh văn và bậc Độc giác.

Cụ thọ Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Bồ-tát Ma-ha-tát này làm sao viên mãn vô tướng Tĩnh lự Ba-la-mật-đa, vượt các Thanh văn và bậc Độc giác?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát này khéo học nội không cho đến vô tánh tự tánh không, nên năng viên mãn vô tướng Tĩnh lự Ba-la-mật-đa, vượt các Thanh văn và bậc Độc giác. Bồ-tát Ma-ha-tát này trụ trong các không, đối tất cả pháp đều vô sở đắc, chẳng thấy có pháp nào lìa các không ấy.

Bồ-tát Ma-ha-tát này an trụ trong đây chẳng đắc quả Dự lưu cho đến chẳng đắc Độc giác Bồ-đề, cũng lại chẳng đắc các hạnh Bồ-tát và Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Các không như thế cũng đều không vậy. Bồ-tát Ma-ha-tát này do trụ không đây, vượt các Thanh văn và bậc Độc giác, chứng vào Bồ-tát Chánh tánh ly sanh.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy gì làm sanh? Lấy gì làm ly sanh?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy tất cả có sở đắc làm sanh. Lấy tất cả không sở đắc làm ly sanh.

Cụ thọ Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy gì làm có sở đắc? Lấy gì làm không sở đắc?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy tất cả pháp làm có sở đắc. Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy sắc thọ tướng hành thức làm có sở đắc. Lấy nhãn xứ cho đến ý xứ làm có sở đắc. Lấy sắc xứ cho đến pháp xứ làm có sở đắc. Lấy nhãn giới cho đến ý giới làm có sở đắc. Lấy sắc giới cho đến pháp giới làm có sở đắc. Lấy nhãn thức giới cho đến ý thức giới làm có sở đắc. Lấy nhãn xúc cho đến ý xúc làm có sở đắc. Lấy nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ làm có sở đắc.

Lấy địa giới cho đến thức giới làm có sở đắc. Lấy nhân duyên cho đến tăng thượng duyên làm có sở đắc. Lấy vô minh cho đến lão tử làm có sở đắc. Lấy Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa làm có sở đắc. Lấy nội không cho đến vô tánh tự tánh không làm có sở đắc. Lấy chơn như

cho đến bất tư nghì giới làm có sở đắc. Lấy khổ tập diệt đạo thánh để làm có sở đắc.

Lấy bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chỉ làm có sở đắc. Lấy không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn làm có sở đắc. Lấy bốn tĩnh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định làm có sở đắc. Lấy tám giải thoát cho đến mười biến xứ làm có sở đắc.

Lấy Tịnh quán địa cho đến Như Lai địa làm có sở đắc. Lấy Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa làm có sở đắc. Lấy tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn làm có sở đắc, Lấy năm nhãn, sáu thần thông làm có sở đắc. Lấy Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng làm có sở đắc. Lấy ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo làm có sở đắc. Lấy pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả làm có sở đắc.

Lấy nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí làm có sở đắc. Lấy quả Dự lưu cho đến Độc giác Bồ-đề làm có sở đắc. Lấy tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát làm có sở đắc. Lấy chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề làm có sở đắc. Lấy Nhất thiết trí trí làm có sở đắc.

Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy nhiều thứ pháp môn như thế thấy làm có sở đắc, tức có sở đắc gọi tên là sanh.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy tất cả pháp không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc.

Nghĩa là các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy sắc thọ tướng hành thức không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh sắc cho đến tự tánh thức đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy nhãn xứ cho đến ý xứ không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh nhãn xứ cho đến tự tánh ý xứ đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy sắc xứ cho đến pháp xứ không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh sắc xứ cho đến tự tánh pháp xứ đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy nhãn giới cho đến ý giới không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh nhãn giới cho đến tự tánh ý giới đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy sắc giới cho đến pháp giới không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh sắc giới

cho đến tự tánh pháp giới đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy nhãn thức giới cho đến ý thức giới không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh nhãn thức giới cho đến tự tánh ý thức giới đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy nhãn xúc cho đến ý xúc không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh nhãn xúc cho đến tự tánh ý xúc đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ cho đến tự tánh ý xúc làm duyên sanh ra các thọ đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy địa giới cho đến thức giới không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh địa giới cho đến tự tánh thức giới đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy nhân duyên cho đến tang thượng duyên không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh nhân duyên cho đến tự tánh tăng thượng duyên đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy vô minh cho đến lão tử không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh vô minh cho đến tự tánh lão tử đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến tự tánh Bát-nhã Ba-la-mật-đa đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy nội không cho đến vô tánh tự tánh không không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh nội không cho đến tự tánh vô tánh tự tánh không đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy chơn như cho đến bất tư nghì giới không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh chơn

như cho đến tự tánh bất tư nghi giới đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy khổ tập diệt đạo thánh đế không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh khổ tập diệt đạo thánh đế đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh bốn niệm trụ cho đến tự tánh tám thánh đạo chi đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy bốn tĩnh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh bốn tĩnh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy tám giải thoát cho đến mười biến xứ không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh

tám giải thoát cho đến tự tánh mười bốn xứ đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy Tịnh quán địa cho đến Như Lai địa không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh Tịnh quán địa cho đến tự tánh Như Lai địa đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh Cực hỷ địa cho đến tự tánh Pháp vân địa đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy năm nhãn, sáu thần thông không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh năm nhãn, sáu thần thông đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc.

Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh Như Lai mười lực cho đến tự tánh mười tám pháp Phật bất cộng đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy pháp vô vong thất tánh hằng trụ xả không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy quả Dự lưu cho đến Độc giác Bồ-đề không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh quả Dự lưu cho đến tự tánh Độc giác Bồ-đề đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát không hành không đắc không nói không

chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát lấy Nhất thiết trí trí không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tự tánh Nhất thiết trí trí đều chẳng thể hành đắc nói chỉ vậy.

Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát dùng nhiều thứ pháp môn như thế thấy, không hành không đắc không nói không chỉ làm không sở đắc, tức không sở đắc nói tên ly sanh. Các Bồ-tát Ma-ha-tát chứng vào ngôi Chánh tánh ly sanh rồi, viên mãn tất cả tĩnh lự, giải thoát, đẳng trì, đẳng chí. Vẫn chẳng theo thế lực định mà sanh, hướng theo phiền não tham sân si thấy. Nếu theo thế lực phiền não mà sanh, không có lẽ ấy.

Bồ-tát Ma-ha-tát này an trụ trong đây gây tác các nghiệp, do thế lực nghiệp trôi lăn các thú cũng không lẽ ấy. Bồ-tát Ma-ha-tát này tuy trụ trong nhóm các hành như huyễn, như thật làm nhiều ích

các hữu tình mà chẳng đắc huyễn và các hữu tình. Bồ-tát Ma-ha-tát này khi đối việc không sở đắc như thế thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật thường không lười bỏ.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, mau được viên mãn vô tướng Tĩnh lự Ba-la-mật-đa. Do Tĩnh lự Ba-la-mật-đa đây mau viên mãn, nên mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quay xe diệu pháp độ chúng hữu tình. Xe pháp như thế danh không sở đắc.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, an trụ trong năm thủ uẩn như mộng, như vang, như tượng, như bóng sáng, như ánh nắng, như huyễn, như hóa, viên mãn Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Bồ-tát Ma-ha-tát này như thật biết rõ tánh tướng các pháp tất cả như mộng cho đến như hóa, bèn năng viên mãn vô tướng Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Cụ thọ Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, như thật biết rõ tánh tướng các pháp, tất cả như mộng cho đến như hóa?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu chẳng

thấy mộng, chẳng thấy kẻ thấy mộng; chẳng nghe vang, chẳng nghe kẻ nghe vang; chẳng thấy tượng, chẳng thấy kẻ thấy tượng; chẳng thấy bóng sáng, chẳng thấy kẻ thấy bóng sáng; chẳng thấy ánh nắng, chẳng thấy kẻ thấy ánh nắng; chẳng thấy huyền, chẳng thấy kẻ thấy huyền; chẳng thấy hóa, chẳng thấy kẻ thấy hóa. Sở dĩ vì sao? Mộng cho đến hóa đều là bị ngu phu dị sanh điên đảo chấp trước.

Các A-la-hán, Độc giác, chúng Bồ-tát Ma-ha-tát và các Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều chẳng thấy mộng, chẳng thấy kẻ thấy mộng, cho đến chẳng thấy hóa, chẳng thấy kẻ thấy hóa. Sở dĩ vì sao? Vì tất cả pháp vô tánh làm tánh, chẳng thành chẳng thật, vô tướng vô vi, chẳng thật có tánh, ngang cùng Niết-bàn.

Nếu tất cả pháp vô tánh làm tánh, nói rộng cho đến ngang cùng Niết-bàn, làm sao Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu, đối tất cả pháp khởi tướng có tánh, tướng thành tướng thật, tướng có tướng có vi, có thật tánh? Nếu khởi tướng này, không có lẽ ấy. Sở dĩ vì sao? Nếu tất cả pháp có chút tự tánh, có thành có thật, có tướng có vi, có thật tánh khá được ấy, thời sở tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu, lẽ chẳng phải Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thâm sâu chẳng chấp sắc cho đến thức. Chẳng chấp nhãn xúc cho đến ý xúc. Chẳng chấp sắc xúc cho đến pháp xúc. Chẳng chấp nhãn giới cho đến ý giới. Chẳng chấp sắc giới cho đến pháp giới. Chẳng chấp nhãn thức giới cho đến ý thức giới. Chẳng chấp nhãn xúc cho đến ý xúc. Chẳng chấp nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ.

Chẳng chấp địa giới cho đến thức giới. Chẳng chấp nhân duyên cho đến tăng thượng duyên. Chẳng chấp từ duyên sanh ra các pháp. Chẳng chấp vô minh cho đến lão tử. Chẳng chấp cõi Dục, cõi Sắc, cõi Vô sắc. Chẳng chấp tất cả tinh lự, giải thoát, đẳng trì, đẳng chí. Chẳng chấp bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi. Chẳng chấp không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn. Chẳng chấp Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng chấp khổ tập diệt đạo thánh đế. Chẳng chấp nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Chẳng chấp chơn như cho đến bất tư nghì giới.

Chẳng chấp Tịnh quán địa cho đến Như Lai địa. Chẳng chấp Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa. Chẳng chấp tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn. Chẳng chấp năm nhãn, sáu thần thông. Chẳng chấp Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất

cộng. Chẳng chấp ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo. Chẳng chấp pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả.

Chẳng chấp nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Chẳng chấp quả Dự lưu cho đến Độc giác Bồ-đề. Chẳng chấp tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát. Chẳng chấp chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Chẳng chấp Nhất thiết trí trí. Bồ-tát Ma-ha-tát này khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu, đối tất cả pháp môn như thế thấy do chẳng chấp trước nên bền năng viên mãn Bồ-tát sơ địa cho đến thập địa, mà đối trong ấy chẳng sanh tham đắm. Sở dĩ vì sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này chẳng đắc sơ địa cho đến thập địa năng sở viên mãn.

Đối trong mà khởi tham đắm là sao? Là Bồ-tát Ma-ha-tát này dù hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu mà chẳng đắc Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu. Do chẳng đắc Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu, nên cũng chẳng đắc tất cả pháp.

Bồ-tát Ma-ha-tát này dù quán Bát-nhã Ba-la-mật-đa nhiếp tất cả pháp, mà đối các pháp đều không sở đắc. Sở dĩ vì sao? Vì tất cả pháp cùng Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây đều không hai, không hai chỗ. Vì có sao? Tánh tất cả pháp chẳng thể phân biệt nói là chơn như, nói là pháp giới, nói là thật tế. Vì các pháp không tạp, không sai khác vậy.

Cụ thọ Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Nếu tất cả pháp tánh nó không tạp, không sai khác ấy, vì sao nói được đây thiện đây phi thiện, đây hữu ký đây vô ký, đây hữu lậu đây vô lậu, đây thế gian đây xuất thế gian, đây hữu vi đây vô vi, có pháp môn sai khác như thế thấy?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Trong thật tánh tất cả pháp, có pháp khá nói đây thiện đây phi thiện, đây hữu ký đây vô ký, đây hữu lậu đây vô lậu, đây thế gian đây xuất thế gian, đây hữu vi đây vô vi, đây quả Dự lưu, đây quả Nhất lai, đây quả Bất hoàn, đây quả A-la-hán, đây Độc giác Bồ-đề, đây tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát, đây chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề chẳng?

Thiện Hiện đáp rằng: Bạch Thế Tôn! Không có.

Phật bảo: Thiện Hiện! Do nhân duyên này, phải biết tất cả pháp không tạp không sai khác, không tướng không sanh, không diệt không ngại, không nói không chỉ.

Thiện Hiện! Phải biết khi xưa Ta tu học đạo Bồ-tát đối pháp tự tánh đều không sở đắc. Nghĩa là chẳng đắc sắc thọ tướng hành thức. Chẳng đắc nhãn xứ cho đến ý xứ. Chẳng đắc sắc xứ cho đến pháp xứ. Chẳng đắc nhãn giới cho đến ý giới. Chẳng đắc sắc giới cho đến pháp giới. Chẳng đắc nhãn

thức giới cho đến ý thức giới. Chẳng đắ nhân xúc cho đến ý xúc. Chẳng đắ nhân xúc làm duyên sanh ra các thọ cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ.

Chẳng đắ địa giới cho đến thức giới. Chẳng đắ nhân duyên cho đến tăng thượng duyên. Chẳng đắ từ duyên sanh ra các pháp. Chẳng đắ vô minh cho đến lão tử. Chẳng đắ cõi Dục, cõi Sắc, cõi Vô sắc. Chẳng đắ thiện phi thiện. Chẳng đắ hữu ký vô ký. Chẳng đắ hữu lậu vô lậu. Chẳng đắ thế gian xuất thế gian. Chẳng đắ hữu vi vô vi. Chẳng đắ bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi. Chẳng đắ bốn tĩnh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Chẳng đắ tám giải thoát cho đến mười biến xứ. Chẳng đắ không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn. Chẳng đắ khổ tập diệt đạo thánh đế. Chẳng đắ Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Chẳng đắ nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Chẳng đắ chơn như cho đến bất tư nghì giới. Chẳng đắ Tịnh quán địa cho đến Như Lai địa. Chẳng đắ Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa. Chẳng đắ tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn. Chẳng đắ năm nhãn, sáu thần thông. Chẳng đắ Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Chẳng đắ ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy

hảo. Chẳng đặc pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả.

Chẳng đặc nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Chẳng đặc quả Dự lưu cho đến Độc giác Bồ-đề. Chẳng đặc tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát. Chẳng đặc chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thâm sâu, từ sơ phát tâm cho đến ngồi yên tòa diệu Bồ-đề, cần phải khéo học tự tánh các pháp. Nếu khéo học được tự tánh các pháp, thời năng khéo tịnh được đại đạo Bồ-đề, cũng năng viên mãn được các hạnh Bồ-tát, thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quay xe diệu pháp, đem pháp Tam thừa phương tiện điều phục các chúng hữu tình khiến đối ba cõi chẳng luân hồi lại, chứng được Niết-bàn rốt ráo an vui.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nên dùng vô tướng mà làm phương tiện tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

HỘI THỨ HAI

Phẩm NHIỀU ĐỨC TƯỚNG

Thứ 76 - 1

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Nếu tất cả pháp không chẳng như mộng, như vang, như tượng, như bóng sáng, như ánh nắng, như huyễn, như hóa, việc đều không thật, vô tánh làm tánh, tự tướng đều không, làm sao lập được đây thiện đây phi thiện, đây hữu ký đây vô ký, đây hữu lậu đây vô lậu, đây thế gian đây xuất thế gian, đây hữu vi đây vô vi?

Như vậy, cho đến đây quả Dự lưu, đây năng chứng được pháp quả Dự lưu; đây quả Nhất lai, đây năng chứng được pháp quả Nhất lai; đây quả Bất hoàn, đây năng chứng được pháp quả Bất hoàn; đây quả A-la-hán, đây năng chứng được pháp quả A-la-hán; đây Độc giác Bồ-đề, đây năng chứng được pháp Độc giác Bồ-đề; đây các bậc Bồ-tát Ma-ha-tát, đây năng chứng được pháp bậc Bồ-tát Ma-ha-tát; đây chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, đây năng chứng được pháp chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề ư?

Phật bảo: Thiện Hiện! Đưa ngu thế gian vô văn dị sanh đối mộng, được mộng, kẻ được thấy mộng, như vậy cho đến đối hóa, được hóa, kẻ được thấy hóa. Đưa ngu vô văn dị sanh như thế, được mộng cho đến được hóa thấy rồi điên đảo chấp trước, hoặc gây hành bất thiện thân ngữ ý, hoặc lại gây hành thiện thân ngữ ý, hoặc gây hành vô ký thân ngữ ý; hoặc gây hành phi phước thân ngữ ý, hoặc lại gây hành phước thân ngữ ý. Hoặc gây hành bất động thân ngữ ý. Bởi các hành nên qua lại sanh tử, xoay quanh vô cùng. Các Bồ-tát Ma-ha-rát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu, đem hai thứ không quan sát các pháp. Những gì là hai không? Một, không rốt ráo. Hai, không không ngăn.

Bồ-tát Ma-ha-tát này an trụ trong hai thứ không như thế, vì các hữu tình tuyên nói Chánh pháp, khởi lời này rằng: Chúng người nên biết, sắc là không, lìa ngã ngã sở; thọ tướng hành thức là không, lìa ngã ngã sở. Nhãn xứ là không, lìa ngã ngã sở; nhĩ tỷ thiết thân ý xứ là không, lìa ngã ngã sở. Sắc xứ là không, lìa ngã ngã sở; thanh hương vị xúc pháp xứ là không, lìa ngã ngã sở. Nhãn giới là không, lìa ngã ngã sở; nhĩ tỷ thiết thân ý giới là không, lìa ngã ngã sở. Sắc giới là không, lìa ngã ngã sở; thanh hương vị xúc pháp giới là không, lìa ngã ngã sở. Nhãn thức giới là không, lìa ngã ngã sở; nhĩ

tỷ thiệt thân ý thức giới là không, là ngã ngã sở. Nhãn xúc là không, là ngã ngã sở; nhĩ tỷ thiệt thân ý xúc là không, là ngã ngã sở. Nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ là không, là ngã ngã sở; nhĩ tỷ thiệt thân ý xúc làm duyên sanh ra các thọ là không, là ngã ngã sở.

Địa giới là không, là ngã ngã sở; thủy hỏa phong không thức giới là không, là ngã ngã sở. Nhân duyên là không, là ngã ngã sở; đẳng vô gián duyên là không, là ngã ngã sở; sở duyên duyên là không, là ngã ngã sở; tăng thượng duyên là không, là ngã ngã sở. Từ duyên sanh ra các pháp là không, là ngã ngã sở.

Vô minh là không, là ngã ngã sở; hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử là không, là ngã ngã sở.

Thiện pháp là không, là ngã ngã sở; phi thiện pháp là không, là ngã ngã sở. Hữu ký pháp là không, là ngã ngã sở; vô ký pháp là không, là ngã ngã sở. Hữu lậu pháp là không, là ngã ngã sở; vô lậu pháp là không, là ngã ngã sở. Thế gian pháp là không, là ngã ngã sở; xuất thế gian pháp là không, là ngã ngã sở. Hữu vi pháp là không, là ngã ngã sở; vô vi pháp là không, là ngã ngã sở.

Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa là không, lìa ngã ngã sở. Nội không cho đến vô tánh tự tánh không là không, lìa ngã ngã sở. Chơn như cho đến bất tư nghì giới là không, lìa ngã ngã sở. Khổ tập diệt đạo thánh đế là không, lìa ngã ngã sở. Bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi là không, lìa ngã ngã sở. Không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn là không, lìa ngã ngã sở. Bốn tinh lục, bốn vô lượng, bốn vô sắc định là không, lìa ngã ngã sở. Tám giải thoát cho đến mười biến xứ là không, lìa ngã ngã sở.

Tịnh quán địa cho đến Như Lai địa là không, lìa ngã ngã sở. Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa là không, lìa ngã ngã sở. Tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn là không, lìa ngã ngã sở. Năm nhãn, sáu thần thông là không, lìa ngã ngã sở. Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng là không, lìa ngã ngã sở. Ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo là không, lìa ngã ngã sở. Pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả là không, lìa ngã ngã sở.

Nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí là không, lìa ngã ngã sở. Quả Dự lưu cho đến Độc giác Bồ-đề là không, lìa ngã ngã sở. Tất cả hạnh Bồ-tát Ma ha-tát là không, lìa ngã ngã sở. Chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề là không, lìa ngã ngã sở.

Lại nói lời này: Chúng người phải biết, sắc như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; thọ tướng hành thức như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Nhãn xứ như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; nhĩ tỷ thiết thân ý xứ như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Sắc xứ như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; thanh hương vị xúc pháp xứ như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Nhãn giới như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; nhĩ tỷ thiết thân ý giới như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh.

Sắc giới như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; thanh hương vị xúc pháp giới như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Nhãn thức giới như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; nhĩ tỷ thiết thân ý thức giới như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Nhãn xúc như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; nhĩ tỷ thiết thân ý xúc như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; nhĩ tỷ thiết thân ý xúc làm duyên sanh ra các thọ như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh.

Địa giới như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; thủy hỏa phong không thức giới như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh.

Nhân duyên như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; đấng vô gián duyên, sở duyên duyên, tăng thượng duyên như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Từ duyên sanh ra các pháp như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh.

Vô minh như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh.

Pháp thiện như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; pháp phi thiện như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Pháp hữu ký như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; pháp vô ký như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Pháp hữu lậu như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; pháp vô lậu như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Pháp thế gian như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; pháp xuất thế gian như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Pháp hữu vi như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh; pháp vô vi như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh.

Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Nội không cho đến vô tánh tự tánh không như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Chơn

như cho đến bất tư nghì giới như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Khổ tập diệt đạo thánh đế như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Bốn tinh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Tám giải thoát, tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh.

Tịnh quán địa cho đến Như Lai địa như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Năm nhãn, sáu thần thông như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh.

Nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Quả

Dự lưu cho đến Độc giác Bồ-đề như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh. Chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề như mộng cho đến như hóa, đều không tự tánh.

Lại nói lời này: Chúng người phải biết, trong đây không sắc thọ tưởng hành thức. Không nhãn xứ cho đến ý xứ. Không sắc xứ cho đến pháp xứ. Không nhãn giới cho đến ý giới. Không sắc giới cho đến pháp giới. Không nhãn thức giới cho đến ý thức giới. Không nhãn xúc cho đến ý xúc. Không nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ.

Không địa giới cho đến thức giới. Không nhân duyên cho đến tăng thượng duyên. Không từ duyên sanh ra các pháp. Không vô minh cho đến lão tử. Không pháp thiện phi thiện. Không pháp hữu ký vô ký. Không pháp hữu lậu vô lậu. Không pháp thế gian xuất thế gian. Không pháp hữu vi vô vi.

Không Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Không nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Không chơn như cho đến bất tư nghì giới. Không khổ tập diệt đạo thánh đế. Không bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi. Không không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn. Không bốn tĩnh

lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Không tám giải thoát cho đến mười biến xứ.

Không Tịnh quán địa cho đến Như Lai địa. Không Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa. Không tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn. Không năm nhãn, sáu thần thông. Không Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Không ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo. Không pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả.

Không nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Không quả Dự lưu cho đến Độc giác Bồ-đề. Không tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát. Không chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Không mộng, không kẻ thấy mộng. Không vang, không kẻ nghe vang. Không tượng, không kẻ thấy tượng. Không bóng sáng, không kẻ thấy bóng sáng. Không ánh nắng, không kẻ thấy ánh nắng. Không huyễn, không kẻ thấy huyễn. Không hóa, không kẻ thấy hóa.

Lại nói lời này: Chúng người phải biết, tất cả pháp này đều không thật sự, vô tánh làm tánh. Vì sức hư vọng phân biệt chúng người, nên đối trong không uẩn khởi tướng có uẩn, đối trong không xứ khởi tướng có xứ, đối trong không giới khởi tướng

có giới, đối trong không xúc khởi tướng có xúc, đối trong không thọ khởi tướng có thọ.

Lại nói lời này: Chúng người phải biết, tất cả pháp tánh uẩn xứ giới thủy đều từ duyên sanh, điên đảo khởi ra các nghiệp bị nhiếp thọ dị thực. Vì nhân nào chúng người đối pháp không thật sự hư dối này khởi tướng thật sự?

Bấy giờ, Bồ-tát phương tiện khéo léo đủ đại thần lực, nếu các hữu tình kẻ có xan tham, phương tiện cứu vớt khiến lìa xan tham. Các hữu tình này lìa xan tham rồi, mới dạy tu Bồ thí Ba-la-mật-đa. Các hữu tình này vì nhờ bồ thí nên được ngôi của lớn giàu sang tự tại.

Lại từ chỗ này phương tiện cứu vớt dạy tu Tịnh giới Ba-la-mật-đa. Các hữu tình này vì nhờ tịnh giới nên được sanh chỗ lành cao sang tự tại.

Lại từ chỗ này phương tiện cứu vớt dạy tu An nhẫn Ba-la-mật-đa. Các hữu tình này vì nhờ an nhẫn nên chóng năng được Vô sanh pháp nhẫn.

Lại từ chỗ này phương tiện cứu vớt dạy tu Tinh tiến Ba-la-mật-đa. Các hữu tình này vì nhờ tinh tiến nên cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, đối các pháp lành chẳng còn quay lui.

Lại từ chỗ này phương tiện cứu vớt dạy tu Tĩnh lự Ba-la-mật-đa. Các hữu tình này vì nhờ tĩnh lự nên được sanh Phạm thế, đối sơ tĩnh lự an trụ tự tại. Từ sơ tĩnh lự phương tiện cứu vớt lại khiến an trụ tĩnh lự thứ hai. Như vậy, lần nữa phương tiện cứu vớt cho đến khiến trụ định Phi tướng phi phi tướng xứ.

Lại từ chỗ này phương tiện cứu vớt tùy kia sở thích khiến trụ Tam thừa. Hoặc khiến trụ bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi. Hoặc khiến trụ ba môn giải thoát. Hoặc khiến trụ tám giải thoát cho đến mười biến xứ. Hoặc khiến trụ bốn thánh đế. Hoặc khiến trụ sáu Ba-la-mật-đa. Hoặc khiến trụ nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Hoặc khiến trụ chơn như cho đến bất tư nghì giới. Hoặc khiến trụ Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa. Hoặc khiến trụ đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn. Hoặc khiến trụ năm nhãn, sáu thần thông.

Hoặc khiến trụ Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Hoặc khiến trụ pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả. Hoặc khiến trụ nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí.

Bồ-tát Ma-ha-tát này phương tiện khéo léo, nếu các hữu tình say đắm hữu vi bố thí, tịnh giới, an nhãn, tinh tiến, tĩnh lự, bát-nhã và sở đắc quả báo

các pháp lành khác, đem các phương tiện an ủi cứu vớt khiến trụ cõi Vô dư Bát-niết-bàn.

Bồ-tát Ma-ha-tát này hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu phương tiện khéo léo thành tựu không sắc, không kiến, không đối pháp chơn vô lậu, an trụ trong ấy. Nếu các hữu tình đáng được quả Dự lưu, Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán, Độc giác Bồ-đề, hoặc lại Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, thị hiện khuyên dẫn khen gặng vui mừng phương tiện cứu vớt, hoặc khiến được quả Dự lưu cho đến hoặc khiến chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu quán sát hai không, dù biết các pháp không chẳng như mộng cho đến như hóa, đều chẳng phải thật có, vô tánh làm tánh, tự tướng đều không, mà năng an lập được pháp thiện phi thiện. Nói rộng cho đến đây là năng chứng được chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề đều không tạp loạn.

---o0o ---